

HOOFDSTUK 2

WAT ZIJN KENMERKEN VAN BIJBELSE WIJSHEID?

Bijbelse wijsheid is levenswijsheid

Spreken over Bijbelse wijsheid is eigenlijk ten diepste spreken over levenswijsheid. Immers, de oudtestamentische wijsheidsliteratuur is voor en boven alles gericht op het realiseren van een zinvol menselijk leven. Precies daar gaat het om: een leven dat kracht put uit wijsheid is gebaseerd op inzicht in de orde van het leven. Bijbels gesproken staat het in nauw verband met het observeren van de schoonheid van de schepping. En ook met het respecteren van de ‘orde’ die God er doelbewust in gelegd heeft.

Het onderkennen en respecteren van deze scheppingsorde in al haar aspecten vormt de kern van een manier van leven die door de oudtestamentische wijsheid wordt aangemoedigd. Ze vindt haar oorsprong in en is gericht op respect voor en trouw aan God. De levenswijze van de oudtestamentische wijze stemt zich, vanuit een bewuste betrokkenheid op de omringende wereld, af op God zelf.

Het verwerven van die levenshouding – leven op de manier van een wijze – is de kern van de wijsheidsliteratuur. Het is gericht op het streven om een zinvol leven en samenleven te realiseren. Het is een zoektocht naar een gezegend, ‘vol’ leven, gedragen door een God die aan de oorsprong ervan ligt en tegelijkertijd de bestemming ervan is. Het gaat dus om een levenswijze in diep vertrouwen, maar tegelijkertijd in het voortdurende besef dat de mens kwetsbaar is en broos. Dit besef vormt overigens geen excuus voor moedeloosheid of berusting. Integendeel, juist vanuit de wijsheid die men zich eigen heeft weten te maken, klinkt een oproep om van dit leven, hier en nu, ondanks al zijn beperkingen, het allerbeste te maken.

Een wijs leven, een leven dat dus afgestemd is op God, is erop gericht om het menselijke bestaan op te tillen boven alledaagsheid en middelmatigheid die al te vaak de boventoon voeren. De Bijbelse wijsheidsliteratuur streeft, om het met een hedendaagse uitdrukking weer te geven, ‘kwaliteit van leven’ na. Dat heeft helemaal niets te maken met het louter zoeken naar kortstondig genot en bevrediging van snelle kicks. Waar het in de Bijbelse wijsheidsliteratuur werkelijk om gaat is om in dit leven, hier en nu, de

zegen van God te genieten en om op die manier een stukje hemel op aarde waar te maken.

Bijbelse levenswijsheid is een kruispunt van ervaringen

Als de wijsheidsliteratuur dus in de eerste plaats over het leven zelf gaat, dan is het ook vanzelfsprekend dat zij zich uitspreekt over de verschillende aspecten van het leven. Met andere woorden, het gaat niet om een aantal vrome aanbevelingen om zich terug te trekken uit deze wereld. Maar wel concreet om het gezegende, menselijke leven in al zijn facetten na te streven. Uiteindelijk gaat het om de ‘heelheid’ van de mens, hoe hij of zij onder de zegen van God het ‘volle’ leven kan realiseren.

Als je verder doordenkt, dan zie je in dat geschetste ‘volle’ leven twee polen. Net als wat in hoofdstuk 1 werd verteld over de wijsheid en het leven in het algemeen, kunnen we in de Bijbelse wijsheid ook twee dimensies ontwaren. Ze zijn zeer duidelijk onderscheiden, maar toch onlosmakelijk verbonden. Ook hier zien we een horizontale en een verticale dimensie.

De horizontale dimensie van het menselijk bestaan – het ‘wat’ en ‘hoe’ – wordt in de Bijbelse wijsheidsliteratuur zonder meer al duidelijk in het heldere besef van de menselijke broosheid en onvolmaaktheid. In de verticale dimensie krijgt dit besef nadruk in de expliciete aandacht voor de transcendentie, de mens-overstijgende goddelijke werkelijkheid. En precies op het snijpunt van die twee, daar waar wijsheid tot stand komt, komt de mens tot ‘vervulling’. Aan elk van die aspecten wordt in de oudtestamentische wijsheidsliteratuur een belangrijk theologisch concept verbonden. Daarover gaat het volgende hoofdstuk.

VRAGEN

1. ‘Wijsheid’, ‘kwaliteit van leven’ en ‘zegen’ – hoe hangen die begrippen voor jou samen?

---

2. Lees Psalm 8, Prediker 9:7-10, Jesaja 40:6-8 en Hebrëëën 11:1-3. Welke aspecten van Bijbelse wijsheid zie je hierin terug? Welk van deze teksten komt het meest in de buurt van hoe jij in het leven staat? En welke tekst vind je juist moeilijk?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Meer lezen?

- B. Lemmelijn, *Mindful geluk. Vanuit eeuwenoude Bijbelse Wijsheid*, Averbode 2017 (3^e druk 2020).
- B. Lemmelijn, *Mijn geloof als Bijbelwetenschapper? Een broos en eerlijk antwoord*, Antwerpen 2016 (5^e druk 2020).